

- likeså vel som den enkelte organisasjon var uunnværlig når det gjaldt å løse de spesialoppdrag den hadde.
- 32 Jfr. Innst. VI, s. 177. Jfr. Fehmer s. 161.
- 33 Den militære motstand i Nordland fylke ble i alt vesentlig organisert *utenfra*, fra Storbritannia og Sverige. Forholdene var imidlertid ytterst vanskelige. En fullt utbygget militærorganisasjon fikk Nordland egentlig aldri. Fylket ble imidlertid senere som D. 40 lagt inn under Milorgs Sentralledelse. Fra årsskiftet 1944/45 gikk det fremover igjen. Distriktsledelsen under overlegene Anton Gisle Johnson og Erling Borch Johnsen, Leif Aune, Per Gulbrandsen, Leif Johansen og andre nedla et stort arbeid. Ved frigjøringen gjorde ledelsen av D. 40 en stor innsats gjennom arbeidet med de mange utenlandske krigsfanger som tyskerne hadde samlet i Nord-Norge. Troms fylke lå også i periferien til frigjøringen. Det var D. 41 under o.r.sakfører Hans Holmboes ledelse, som også utrettet meget for krigsfangene. Finnmark lå alltid utenfor Milorgs domene.
- 34 Jfr. K. A. Marthinsens brev, se note 21 ovenfor.
- 35 Jfr. ROH, s. 67.
- 36 Jfr. Munthe.
- 37 Jfr. John Rognes til UK 1945, 27. 1. 1947. Jfr. Jakob Schive til UK 1945, 3. 2. 1947.
- 38 Jfr. John Rognes til UK 1945, 27. 1. 1947: «Han (d. e. Rognes) hadde allerede i november 1940 hatt kontakt med kaptein Sverre Midtskaug, som var kommet tilbake fra Storbritannia med oppdrag fra Ljungberg og Koht. Han hadde sendt beskjed med Sverre Midtskaug til Ljungberg om at en sivilorganisasjon var under utbygging i Norge, og at en hadde begynt å arbeide med en militær organisasjon. Midtskaug reiste tilbake i januar 1941.»
- 39 Nei, *ikke* debellatio, sier professor dr. juris. Frede Castberg: «Norge under okkupasjonen», s. 10 ff.
- 40 Æresorderklæringen til de tyske militære myndigheter sommeren 1940 ble kommentert av general Ruge i et notat av 12. 6. 1940. (Originalen til dette notat, UDA 27.5/7, er bortkommet, men det kjennes i avskrift.) Ruge peker på at i den avtale han har inngått med den tyske overkommando om innstilling av fiendtlighetene, heter det i § 4 at de norske yrkesmilitære (garnisonerende befall) skulle få valget mellom å gi sitt æresord på ikke mer i den pågående krig å gripe til våpen mot Det tyske rike og dets allierte, eller et ærefullt krigsfangenskap. Ruge sier at det tidligere ikke har foreligget noen alminnelig norsk bestemmelse om æresord. Han finner derfor at hver offiser bør stå fritt. «Hver får etter sin samvittighet avgjøre om, og i tilfelle hvor langt, han finner å kunne gi sitt æresord uten å komme i konflikt med sin tjenesteplikt overfor Fedrelandet og sitt troskapsløfte mot Kongen og Konstitusjonen.» — Det er et faktum at den avgitte æresorderklæring hvilte tungt på mange offiserer. Jfr. den gamle skoles innstilling til folkerett, offisersære etc. Den tyske folkerettsstridige opptreden, ikke minst den tyske unntagelsestilstand i september 1941 med mordene på Hansteen og Wickstrøm, gjorde imidlertid at mange offiserer ikke lenger følte seg bundet av sin erklæring om ikke mer å gripe til våpen, da tyskerne selv som de første hadde brutt sitt ord og selv hadde gått fra det som var forutsetningen: gjensidig respekt

for
1/12
41 Jfr.
«I
uav
ven
ans
søki
seg
kon
mis
de
del
fra
ske
til
art

de
for
ov
lec
sku
de
ko
ne
42 Tr
43 Jo
i
Se
vi
st
vi
P
p
v
h
li
l
v
i
d
44 J
45 J
24.

for et æresord. Ad æresordet jfr. FA, hylle 24, mappe 1, 130/133, rapport nr. 1/133, tlgr. 88796, 88798 a og b.

- 41 Jfr. general Ole Berg til UK 1945, 7. 2. 1947 (avskr. gitt forf. av Ole Berg): «I 1941 foregikk de allierte operasjoner på Norge såvidt jeg oppfattet det, helt uavhengig av ledelsen her hjemme, og etter vår formening også uten at den nødvendige koordinasjon mellom norsk og britisk ledelse fant sted i London. Rådet anså disse selvstendige operasjoner for uheldige. Ved henvendelse til London søkte vi å oppnå å bli orientert om de tiltak som ble satt iverk derfra. Det viste seg nemlig at de operatører som utenfra ble sendt inn i Norge, før eller senere kom i forbindelse med Milorgs grupper, og det kunne som følge av dette oppstå misforståelser. Når det ble sendt inn operatører for å organisere grupper, kom de gjerne bort i folk som allerede var medlemmer av Milorg. Det oppsto tvil, delvis også konkurranseforhold.» . . . «De forskjellige operasjoner som ble dirigert fra Storbritannia uten at vi fikk underretning om det, brakte oss så mange vanskeligheter at vi en tid i 1942 hadde under alvorlig overveieelse å gi opp. Grunnen til dette uheldige forhold var antakelig at arbeidet ble ledet av britene uten samarbeid med de norske myndigheter i London.»

Jfr. Jakob Schive til UK 1945, 3. 2. 1947 om Rådets forhold til britene og den norske regjering: «To hovedmoter gjorde seg gjeldende: a) Det var behov for å skape en ledelse for det illegale militære arbeidet med virkelig autoritet både overfor gruppene her hjemme og overfor dem som arbeidet utenfra. b) Med en slik ledelse som bakgrunn ønsket vi å ta opp samarbeidet med dem ute. Men vi skulle ikke være «brikker» for dem. Vi ønsket respekt for vår oppfatning, og at den ble tillagt vekt. Arbeidet hjemme var så egenartet og innebar så mange konsekvenser som bare folk som levet hjemme kunne vurdere, at vi mente det var nødvendig med en sterk hjemlig ledelse.»

- 42 Tr. i ROH, s. 42—44.

- 43 John Rognes til UK 1945, 27. 1. 1947. På møtet hos statsminister Nygaardsvold i London sist i oktober 1941 var bl. a. Nygaardsvold, Lie, Torp, Nagell, Holst, Schive og Rognes til stede. Holst og Schive sa da at de var mot at man sendte våpen og instruktører til Milorg i Norge på det tidspunkt. De ville bygge i det stille og heller få våpen senere. «Rognes hadde da sagt at dersom det bare skulle være militær søndagsskole, var det ingen ting for Regjeringen å kaste bort penger på.» Jfr. general Ole Berg til UK 1945, 7. 2. 1947: «Sabotasjehandlinger og partisanvirksomhet måtte etter Rådets mening motarbeides og hindres, da slik virksomhet som forholdene lå an, ingensomhelst betydning hadde som ledd i krigshandlingene, men bare kunne slå tilbake og tilføye det norske folk store og unødige lidelser.» . . . «Forholdene gjorde det nødvendig å flytte på endel av de våpenlagre som fantes i landet. Det viste seg herunder at risikoen ved våpentransporter var særdeles stor og at det delvis gikk galt. Rådet kom derfor til den oppfatning i spørsmålet om våpenforsyning at det ikke var ønskelig å få våpen til landet på det daværende tidspunkt.»

- 44 Jfr. general Ole Berg til UK 1945, 7. 2. 1947. Jfr. Jakob Schive til UK 1945, 3. 2. 1947. Jfr. Ole Berg, Jakob Schive, Johan Beichmann til forf.

- 45 Jfr. Ole Berg til UK 1945, 7. 2. 1947. Jfr. Innst. VI, s. 174—75.